

משולחן שלמה

עיונים ופנינים בפרשה משיעוריו של

הגאון הינוקא
רבינו שלמה יהודה בארי שליט"א

גליון
180

פרשת מצורע שבת הגדול

שמויחד ביתו לו

זאת תהיה תורת המצורע ביום טהרתו והובא אל הפה (יד, ב). במסכת ערכין (בדף טז ע"א) מנה רבי שמואל בר נחמני בין הדברים הגורמים לצרעת את צרות העין, וכמו שדרשו דבי רבי ישמעאל מה שנאמר במצורע "ובא אשר לו הבית והגיד לכהן לאמר כנגע נראה לי בבית" (ויקרא יד, לה), מי שמויחד ביתו לו, שלא השאיל כלי תשמישו לאחרים (רש"י), וכן אמרו בוויקרא רבה (יז, ג), וכמו שרמז הכתם פז בהקדמת הזוהר (בדף י ע"ב) ובזוהר נח (דף סח ע"א) ש'מצרע' עולה כמנין 'רע עין'. ובספר נפלאות חדשות (ריש פ' מצורע) רמז זאת עוד בכל ארבע מראות הנגעים שסיומם ת', העולה כמנין 'רע עין'.

ושקע ארורות

ובתנחומא (מצורע, ד) דרשו בזה מה שנאמר בנגעי הבתים "והנה הנגע בקירות הבית שקערורות" (ויקרא יד, לו), שכיון שרעות עיניו של אדם להשאיל חפציו, וכאשר בא אליו אדם ואומר לו, השאילני מגלך, השאילני קרדומך, או כל כלי שיהיה, אומר הוא לו, ארור הוא מי שיש לו מגל או קרדום, ועושה עצמו כמי שאין בידו אותו חפץ, מה עושה הקב"ה, מלקה אותו בצרעת הבית, ובא לכהן ואומר לו 'כנגע נראה לי בבית', והוא מצרעה ונתץ את הבית, ורואים הכל כליו כשהם גרורים ומוציאים לחוץ, ואומרים הכל הרי יש לו חפץ פלוני ופלונני, אלא שלא רצה להשאיל כי היתה צרה עינו, וזהו 'שקערורות', אל תקרי 'שקערורות' אלא 'ושקע ארורות', שכנגד מה שהיה אומר בצרות עינו 'ארור הוא', כעת שקע ביתו וראו הכל ארורות.

נתן מלחמו לדל

ובאמת שאין מידה זו שייכת כלל בישראל, כי כבר מסר יצחק הברכות ליעקב אבינו, ובזה נאמר בו "טוב עין הוא יבורך כי נתן מלחמו לדל" (משלי כב, ט), זהו יעקב שחי 'טוב עין' שנה כמו שכתב רבי יהודה החסיד בספר גימטריאות (אות קכה), וכמו שביאר הגר"א (במשלי שם) שחי יעקב ק"ל שנה עד שבא למצרים, כמנין 'עין', וי"ז שנה במצרים כמנין 'טוב', ובכל קמ"ז שנותיו נאמר בו 'הוא יבורך', כי נהפך בברכות אביו למהות הברכה, שהוא העין הטובה שניחן בה. וזוהי כל מהות זרעו אחריו, שעוסקים הם בשולחנם להשפיע הברכה לעולם מתוך שנותנים הם תדיר מלחמם לדל.

בגופם אני נוגע תחילה

ולכך אין לוקים ישראל בצרעת תיכף לחטאם, כמובא שם בתנחומא (מצורע, ד) שאמר הקב"ה לישראל, ראו מה ביניכם לבין האומות, שכשהם חוטאים, נוגע אני בגופם תחילה ולאחר מכן בבתיהם, שנאמר תחילה (בבראשית יב, יז) "וינגע ה' את פרעה נגעים גדולים" ולאחר מכן "ואת

ביתו", אבל אתם אם חוטאים הנכם חלילה, בבתיכם אני מלקה תחלה, וכנאמר בנגעי בתים (ויקרא יד, לד) "כי תבואו אל ארץ כנען אשר אני נותן לכם לאחוזוה ונתתי נגע צרעת בכית ארץ אחוזתכם", והוא בכדי שיראו הבריות וילמדו, ואם לא חזר בו בגדיו לוקים, ואם עדיין לא חזר בו, לוקה בגופו.

נכוננו ללצים שפטים

והוא מפני שבאמת מעיקרא אין שייך שתפשוט הצרעת בישראל, כמו שדרשו בוויקרא רבה (טו, ד) מה שנאמר במשלי (יט, כט) "נכוננו ללצים שפטים" שהנגעים לאומות העולם הם, אבל אתם לאכול ולשתות ולשמוח, שנאמר (בתהלים לב, י) "רבים מכאובים לרשע והבוטח בה' חסד יסובבנו". וביאר הכסף נבחר (בפ' מצורע) שאין הצרעת בישראל כטבע, כי טבעה שבאה מתוך מאכלות אסורות כמובא בצרור המור (ויקרא יג, ט), וכמו שאמר הרעיא מהימנא בזוהר צו (בדף כח ע"א) שרובם באים מדרך הטבע מתוך שמתרבים הדמים בכבד על ידי המאכלים, וכמו שביאר האברבנאל (בפ' מצורע) דרך הרפואה הטבעית שבזה, אמנם בישראל עיקר הדבר הוא בכדי לעוררם בתשובה, ולא שייך כן באומות העולם שאין מועיל להם תשובה כמו שכתב הרמ"ע מפאנו (במאמר חקור דין ח"ב, פ"א).

שלטא עינא בישא

ולכך מידת החסד וטובת העין טבועה בישראל, וכל עיקר עונשם בצרעת הוא מפני מידת צרות העין שהכניסו בהם האומות, וכמו שדרשו בבראשית רבה (נח, ז) על עפרון מה שנאמר במשלי (כח, כב) "נבהל להון איש רע עין ולא ידע כי חסר יבואנו", על שהכניס עין רע בממונו של צדיק. וביאר רבנו בחיי (בראשית טו, יג) שלכך 'עפרון' עולה ארבע מאות כמנין 'רע עין', כי הוא מהותו, וכאשר שולטת עינו הרעה בממון ישראל באים הם לכדי הגלות, וזוהי סיבת ירידת מצרים ארבע מאות שנה, מפני ששלטה עינו הרעה בממון אברהם, עד שנגזר על זרעו "ועבדום ועינו אותם ארבע מאות שנה" (בראשית טו, ג).

לחם מצרים

והוא כמו שדרש רבי חייא בזוהר שמות (בדף ג ע"א) מה שהזהיר שלמה במשלי (כג, ו) "אל תלחם את לחם רע עין", שאם כשירדו ישראל למצרים לא טועמים היו את לחם המצרים בחינם, לא נשאו שקועים בגלות ולא היו מצרים להם המצריים, כי בלחמם הכניסו המצריים בישראל 'רע עין', והיא שהביאתם לכדי הגלות תחתם, שיתקיים בהם הגזירה שנאמרה לאברהם 'דוע תדע כי גר יהיה זרעך בארץ לא להם ועבדום ועינו אותם ארבע מאות שנה'. וביאר בספר ליקוטים מפרדס (ריש הגדה של פסח)

ואלה יעמדו על הברכה

העלון מוקדש לרפואת ישועת והצלחת:

פבל נסים בן מרינה, מאיר בן שרה, גד בן רחל, שרה יעל בת רינה, משה נתן בן קרניאלה לזיווג הגון: אוריאל בן לאה, אוריאל יצחק יעקב בן שושנה רוזט, קרניאלה בת תמר אידל.

להקדשות ניתן לפנות בטל' 076.599.599.1

לעילוי נשמת

חי בן סימה

הילדה שיינא בת מיכל

ראו דור דרור בן רונית

איסוג בן מריה וניסים.

שבזה נכנס בישראל מידת צרות העין ונתחייבו בגלות 'ארבע מאות ושלשים' שנה כמנין 'צרי עין', ונטמעו במצרים בעבודה זרה הנקראת צרעת, ו'כרע עין' העולה כמנין 'מצרע' כאמור.

וצדקתי להגלות

וביאר עוד, שכל גזירת גלות באה מפני מידת צרות העין שנכנסה בישראל, וכענין שאמרו בבמדבר רבה (ט, יג) שדלת הסגור לעני פתוח לרופא, ומתוך כך נתחייבו בגלות ונחרב הבית מחמת צרות עין, כנאמר (איכה א, ג) "גלתה יהודה מעוני", ודרשו באיכה רבה (א, כח) שהוא מפני שלא נתנו לעניים הראוי להם. ועל כך אומרים אנו בליל פסח 'קא לחמא עניא', ש'שלו' הוא ובזכות זה זכו אבותינו ויצאו מארץ מצרים, ולכך 'כל דכפין ייתי ויכול', ומתוך זכות הצדקה יבוא הקב"ה ויפסח וידלג על הקץ לגאלינו, כמו שאמרו במסכת שבת (בדף קנא ע"ב) שכל המרחם על הבריות מרחמים עליו מן השמים.

וכבר ביאר כן הכסף נבחר (בפ' בא) שמראים אנו בזה שנפשינו חפיצה לקרב עניים על שולחנינו, ובזה נזכה לקיים הסדר 'לשנה הבאה בירושלים', כמו שדרשו במסכת בבא בתרא (בדף י' ע"א) מה שנאמר בישעיה (נו, א) "כה אמר ה' שמרו משפט ועשו צדקה, כי קרובה ישועתי לבוא וצדקתי להגלות", שגדולה צדקה שמקרבת היא את הגאולה.

גמלו חסד זה עם זה

ועל כך מובא בתנא דכי אליהו רבה (סוף פכ"ג) שעיקר מעלת יוצאי מצרים היתה בכך שנתאגדו לגמול חסד זה עם זה, ובזה עלו ונתעלו במצוות רבות, וכתב החיד"א בדברים אחרים (דרוש ד) שעסקו בזה בכדי להביא לגאולתם מתוך הצדקה והחסד כאמור. וביאר בספר ויגד לאברהם (ריש הגדה של פסח) שלא ידעו ישראל במצרים טעם גזירתם

שעבודם שם, עד שדקדקו בחשבון ת' שנה העולה כמנין 'רע עין', וידעו נאמנה שמפני שנהנה אברהם מלחם המצריים רעי העין באו לכדי כך, ומיד קבלו עליהם לעשות חסד זה עם זה ולא יצטרכו עם ישראל לעם אחר, ומתוך כך נגאלו.

ק"ל עין

ובספר נפלאות חדשות (שם בריש פ' מצורע) ביאר עוד, שזהו שמובא בדברי רבנו האריז"ל בשער הכוונות (דרושי הפסח א) שק"ל השנים שנצטרפו ישראל בכור הברזל במצרים הנקראים 'רע עין' כאמור, היו בכדי לתקן ק"ל השנים שקלקל בהם אדם הראשון לאחר חטאו כמו שאמר רבי ירמיה בן אלעזר במסכת עירובין (בדף יח ע"א), והוא כענין המובא בחטא ער ועונן "ויהי ער... רע בעיני ה'" (בראשית לח, ז), שכנגד 'רע' הזה גלו בארץ לא להם, וכנגד ה'עין' נשתעבדו ק"ל שנה במצרים. ולפי האמור, יעקב שזכה להיות 'טוב עין' ניצול מכל זה, שק"ל שנה עשה מחוץ למצרים, ו'טוב' שנה במצרים.

ובתים מלאים כל טוב

וסוף דבר הוכיח הקב"ה לעין כל שאין שייך הדבר לישראל, ואין זאת אלא מצד טומאת האומות, וכפי שאמר 'כי תבואו אל ארץ כנען אשר אני נתון לכם לאחווה ונתתי נגע צרעת בבית ארץ אחוזתכם', ותני רבי חייא בויקרא רבה (יז, ו), וכי פְּשׁוּרָה היא להם שנגעים באים עליהם, אלא תני רשב"י שכיון ששמעו כנענים שישראל באים עליהם, עמדו והטמינו ממונם בבתים ובשדות, אמר הקב"ה, אני הבטחתי לאבותיהם שאני מכניס את בניהם לארץ מלאה כל טוב, שנאמר (בדברים יא, ו) "ובתים מלאים כל טוב", מה עשה הקב"ה, הביא נגעים לישראל בביתו, והוא סותרו, ומצא בו המטמוניות שהטמינו הכנענים.

"בחרבי ובקשתי" (בראשית מח, כב)

משיעור יום א' מצורע תשע"א

א

המלכות ויש אחיזה לפרעה ומצרים בשפע הראוי לישראל, וכאשר נמצאת התפילה בגלות, הולכת וגוברת הקליפה להכחיש את כח ויכולת התפילה להושיע לאדם. וזה היה עיקר כוחם של מצרים, שלא היו נצרכים לתפילת הגשמים ולשפעים מן השמים, ולכך נבחן היאור כעבודה זרה, שאמר פרעה "לי יאורי ואני עשיתיני" (יחזקאל כט, ג).

ולכך לא יכלו ישראל לצאת מהשיעבוד בלא שידבקו במדרגת התפילה, אמנם כאשר נאנחו מן העבודה שועו אל ה' ב"ה, כמו שכתוב 'ותעל שוועתם אל האלהים', וזה היה מפני שמת אז פרעה מלך מצרים, כנאמר שם בסמוך 'וימת מלך מצרים ויאנחו בני ישראל מן העבודה', היינו שנחלש מאחיזתו בעורף ומיצר הגרון ששם היה יניקתו כמובא בדברי רבנו האריז"ל בפרי עץ חיים (חג המצות פ"ז), וכאשר נחלש אחיזתו, תיכף נשפע בהם דבר מן האמונה והיו יכולים לזעוק ולשווע לה' יתברך, ומזה לבד נמשך כל ישועתם וכל הטובות מיציאת מצרים עד מתן תורה וכל הטובות העתידיות לבוא. וזהו 'ותעל שוועתם', שהייתה השוועה צריכה לעלות ממצרי הגרון, ולצאת מתוך תוקף ההסתרה שהיו בה.

אמנם בזה עדיין לא יצאה התפילה מהגלות, ולכן צריך היה משה לצאת חוץ למצרים בכדי להתפלל, וכמו שכתוב (שמות ט, כט) "ויאמר אליו משה כצאתי את העיר אפרוש את כפי אל ה'", שלא היה שם מקום תפילה כמו שאמרו בשמות רבה (יב, ה), ועיקר מה שזכו ישראל להשיג כזו השוועה ששועו להשי"ת הוא מה שבא אליהם משה רבנו, וכמו שכתוב (שמות ב, כד) וישמע אלהים את נאקתם... וידע אלהים, וסמוך לו נאמר (שמות ג, א) "ומשה היה רועה...", כי לידת משה רבנו היא היא

כפי שמשועבדים היינו במצרים והיינו צריכים לצאת לגאולה ולחרות עולם, כן הוא עתה במצרים וצריכים אנו לצאת משעבוד וגלות לגאולה וחרות. ולזה צריך לידע מה שיש בידנו לעשות בכדי לצאת מגלות לגאולה, וכאשר נביט ונחפש מהו הדבר שיש בידינו, נמצא את הכתוב שמכוחו וזכותו נגאלנו בכל גאולת מצרים עד מתן תורה וכל הטובות הכתובות בתורה, והוא מה שנאמר (דברים כו, ז) "ונצעק אל ה' אלהי אבותינו וישמע ה' את קולנו", וכנאמר (שמות ב, כג) "ויאנחו בני ישראל מן העבודה ויזעקו, ותעל שוועתם אל האלהים".

כי התפילה היא הדבר היחיד שיש בידינו לעמוד כנגד האומות, וכל ישועה וגאולה לא נעשתה לישראל אלא בדרך התפילה, וכך אמר יעקב ליוסף (בראשית מח, כב) "ואני נתתי לך שכם אחד על אחיך אשר לקחתי מיד האמורי בחרבי ובקשתי", ואמרו בתנחומא (בשלה, ט) והלא כבר נאמר (תהלים מד, ז) "כי לא בקשתי אבטח וחרבי לא תושיעני", אלא 'חרבי' זו תפילה, ו'קשתי' זו בקשה, וכן אמר דוד המלך (שמואל א' יז, מה) "אתה בא אלי בחרב ובחנית, ואני בא אליך בשם ה' צבאות אלהי מערכות ישראל אשר חרפת", וכן הוא בכל גאולת ישראל בכל דור ודור, שלא נושעו מעולם אלא מכח התפילה, ואמרו שם בתנחומא (בשלה, ט) שכך במצרים צעקו בני ישראל אל ה' ותפשו אומנות אבותיהם, וכשהם צועקים הקב"ה מצוי להם, שנאמר (דברים ד, כט) ובקשתם משם את ה' אלהיך ומצאת".

ב

ומשמעות של גלות ושיעבוד של ישראל היא שהתפילה והכלים שיש ביד ישראל נמצאים בגלות ובהסתרה, ומפני כך אין גילוי של מידת

דבר הישועה שנעשתה לישראל במצרים, וכאשר זעקו לה' הביאוהו לכדי גילוי ולידה.

ג

כי משה רבנו הוא בעל התפילה כמובא בזהר בראשית (בדף כא ע"ב) שרעיא מהימנא הוא בעלה דמטרוניא, היינו שיש לו את התפילה בידו, וכל דרכי התפילה היו בידיו עד שיכול היה להציל את ישראל בכח תפילתו מכל שמד וכליה, ולהמשיך להם רחמים ושפעים נפלאים עד יום הגאולה.

וזו היתה כל מהותו, שכל מה שבא לגלות בעולם היא דרך התפילה, שהיה מפנה את ישראל להרים את עיניהם לה' ב"ה, ובכל דבר שהיו צריכים היה מלמדם את דרך התפילה, ומביאם לכדי כך שיאמינו שיכולים הם לבוא לכל המדרגות ולפעול בעצמם את כל ישועתם הנצרכת להם בכל ענין. וזוהי משמעות מנהיג אמת, שבכל דבר מפנה הוא את האדם אל ה' ב"ה, ומנהיג שאינו מגלה תפילה נבחן הדבר שהוא בגלות ובמצרים, אך משה רבנו שלא נשתעבד תחת פרעה, לא נסתתרה ממנו התפילה, ולכן אין דבר עצה שמגלה, אלא בדרכי התפילה והפניה לאדון השמים והארץ.

ד

ובכדי להוציא את התפילה מהגלות הכה הקב"ה את פרעה והמצרים בעשר המכות, כנגד האות י'. כי בכדי להביא להולדה והגילוי של משה ובעל התפילה, שהוא כנגד האות ו' בעלה דמטרוניא כמובא שם בזהר בראשית (בדף כא ע"ב), ולהביא לכדי הגילוי של ישראל שהם כנגד האות ה', צריך היה ליחד לאותיות י"ה, ובזה באו אותיות ו"ה לכדי לידה וגילוי. ובעשרת המכות שיבר הקב"ה את הקליפה והכפירה המכסה על האות י', ובזה נתגלתה האמונה והדעת שכנגד האות ה', ונעשה בהם יחוד ונתגלו האותיות ו"ה, עד שבמכת בכורות נתגלתה האות י' שהיא כנגד החכמה, וכמובא בזהר ואתחנן (בדף רסב ע"א) שיסוד דחכמה נקרא 'ברוך' שהוא אותיות 'בכור', כמובא בדברי רבנו האר"י שם בפרי עץ חיים (שער חג המצות פ"ז) שעל זה אומרים אנו בהגדה 'ברוך המקום ברוך הוא', עד שאמר פרעה (שמות טו, יא) "מי כמוכה באלים ה'" כמובא בפרקי דרבי אליעזר (בפרק מג), שהאמין בשם הוי"ה ב"ה.

כי קודם שנתגלתה האות י' היתה היא בסוד ניקוד קמץ, שהיתה קמוצה והיה השפע קמוץ ונסתר, וזהו כנגד הכתר שאין לו גילוי כלל לתחתונים, וכאשר שיבר הקב"ה את דעת המצרים וגאוותם, החלו להודות בכח עליון השומע תפילתם של ישראל, ובזה נפתחה יד הקמוצה להיות בסוד ניקוד 'פתח', וכאשר היא פתוחה יש בה גילוי של חמש אצבעות כנגד האות ה', שאז החלה הדעת להתגלות בישראל, ונתפשטה האמונה לכדי גילוי אצל נשמות ישראל, וכאשר יש גילוי לדעת והאמונה, תיכף באים מתוך כך לשמוע אל קולו של משה ולכדי תפילה ופניה לה' ב"ה, שהוא גילוי אותיות ו"ה, שהם כנגד כל עבודת התחתונים והתיקונים שפועלים ישראל בתפילתם.

ה

כי פרעה פגם בראשית ענין האמונה, שהיא האמונה במעשה בראשית ויצירת האדם, והיה כופר בעיקר כמובא בדברי רבנו האר"י שם בפרי עץ חיים (חג המצות פ"ז), ופגם בהאות י' ד'וייצר' היוצאת מהכתוב (בראשית ב, ז) ו'וייצר ה' אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם", כמו שאמר פרעה 'לי יאורי ואני עשיתיני' כאמור, והוא פגם והסתרת האות י' שכנגד החכמה, כמו שכתוב (תהלים קד, כד) "כולם בחכמה עשית" וכמטבע הברכה 'אשר יצר את האדם בחכמה'. וזהו שורש הכפירה וגלות התפילה, כי ראשית האמונה והשער לתפילה היא האמונה במעשה בראשית, שמתוך זה בא האדם לאמונה שצריך הוא להיכנע ולבקש את צרכיו מהבורא, שכנגד זה אמר יעקב 'בחברבי', שהוא מצד ההכנעה והתפילה, 'ובקשת' היא ענין הבקשה על כל צרכיו, וכנגד זה אמר פרעה 'לי

יאורי ואני עשיתיני', בכדי לכפור בתפילה, שאין לו צורך להתפלל על השפעת השפע מפני שלי יאורי, ואין לו להכנע בפני הכח העליון ממנו מפני שאני עשיתיני'.

ולכך הביא עליו הקב"ה את עשרת המכות, בכדי לשבר את קליפתו וכפירתו, ובכל עשרת המכות גילה הקב"ה את האות י' שהיא כנגד מעשה בראשית ועשרת המאמרות שבהם נברא העולם, וגילה את האות י' ד'וייצר', שבזה גילה שכל כח הקליפה היא מן הקדושה, ובאמת כבושה הקליפה לעולם תחת יד השכינה הקדושה, וכל כח יצר הרע הוא גם מתוך שבראו הקב"ה באדם, וכל אשר מקשה פרעה את ליבו הוא גם בהשגחתו יתברך, שכל זה הוא כנגד ב' האותיות י' ד'וייצר', שהם יצר הרע ויצר הטוב כמובא בבראשית רבה (יד, ד) ומה שיש בכוחו לומר 'לי יאורי ואני עשיתיני' שורשו הוא באות י' ד'וייצר', שיצא הקב"ה את האדם בחכמה שיהיה בידו כח הבחירה, ופרעה הוא שבחר להרשיע ולדבוק בקליפה.

ובכל זמן עשרת המכות נפתחה היד מהיותה קמוצה, בסוד ניקוד קמץ, לגלות את ספירת החכמה, שהיא כנגד הניקוד פתח, ובזה נפתחה היד להיות כנגד האות ה'. כי הנה היו אז ישראל בעניות הדעת, כמו שכתוב (דברים כו, ז) "וירא את עֲנִינִי", ודרך נתינת הצדקה היא שנוטל האדם מכיסו ואז ידו היא קמוצה וכנגד האות י', וכאשר פותחה הוא כנגד האות ה', וכאשר מושיט ידו לעני היא כנגד האות ו', ובנתינת הצדקה ליד העני הוא כנגד האות ה', אמנם ראשית הגילוי הוא בפתיחת היד הקמוצה, שאז הוא בסוד "פותח את ידך" (תהלים קמה, טז), שנפתחת ה' ד'וייצר' לגלות את סוד האמונה ביחוד הוי"ה אדנו"ת, שהם תרי יוד"ן, כנגד תרי יוד"ן ד'וייצר' כמו שאמר רשב"י בתיקונ"ז (תיקון סט, דף צט ע"א).

ו

והנה כאשר זעקו אבותינו לה' ב"ה בזה המשיכו את היחוד אותיות י"ה הנקראים אבות, ומתוך כך באו התפילה וישראל לכדי לידה וגאולה. וזה שאנו אומרים בתחילת ההגדה 'אילו לא גאל הקב"ה את אבותינו ממצרים, הרי אנו ובנינו ובני בנינו משועבדים היינו לפרעה במצרים', ומובא בדברי רבנו האר"י שם בפרי עץ חיים (חג המצות פ"ז) שאילו לא היה יחוד זה באותיות י"ה הנקרא אבות, עדיין היו ישראל והתפילה שהם כנגד אותיות ו"ה בגלות במצרים, וזהו "מן המצר קראתי י"ה" (תהלים קיח, ה), שמתוך מיצר הגרון קראתי לשם יחוד י"ה.

ולכך כאשר זעקו ישראל, בזה בא משה רבנו בעלה דמטרוניא והתפילה לכדי לידה וגילוי, ולכך היה עושה את כל הניסים והמכות על ידי המטה, כי המטה הוא כנגד התפילה והאות ו', ובזה היה מראה לישראל ולעולם כולו, שכל מהותו היא תפילה, ואין דבר שפועל הוא מכוחו, ובזה הראה לישראל למה יכול אדם לבוא מכח התפילה. ועל כך ציווהו ה' ב"ה על הים "הרם את מטך" (שמות יד, טז), שהיה אומר למשה פעל ועשה בכח אומנותך וסגולתך שיש בידך, היא התפילה, ובכל עשר המכות היתה התפילה הולכת ומתגלה יותר ויותר, ויוצאת מן הגלות.

כי מצרים הוא מלשון מיצר - ים כמובא בדברי רבנו האר"י שם בפרי עץ חיים (חג המצות פ"ז), שהיתה קליפת המצרים עומדת במקום מיצרי הגרון למנוע מהדעת והמוחין לירד מטה להתפשט בגוף ולהביאו לכדי תפילה ופניה לה' ב"ה, וכך היו המצריים משפיעים בעולם את כפירתם שאין צורך להתפלל כלל, והיו מכנים את התפילה לדבר שקר חלילה, כמו שאמר פרעה (שמות ה, ט) "תכבד העבודה על האנשים ויעשו בה ואל ישעו בדברי שקר", שתכבד האחיזה על מיצרי הגרון ולא יבואו לכדי אמונה ותפילה, כי אחז בדעתו שאין לאדם להכנע ולבקש מכח עליון כלל. אך כאשר שידד הקב"ה את הטבע שנברה קליפתו מאחיזתו במקום מַעֲבָר התפילה והדעת, ובכל מכה ומכה היו ישראל הולכים ומתרוממים, והיה משה שהוא כנגד התפילה מרימם ומגביהם יותר

ויותר, כשמו בן עמרם נוטריקון 'עם - רם', הנה בזה מנשא היה את ישראל.

ז

וזהו פסח שהוא נוטריקון חס - פה, שהיה חס וחומל הקב"ה על התפילה ועל דיבורי התפילה שיצאו מנשמות ישראל, כי כל תכלית מה שבא הקב"ה את ישראל הוא בכדי שיהלולוהו וישבחוהו ויגלו את מלכותו, שבזה שמהללים את ה' ב"ה נמשכים שפעם וכל טוב לעולם, וזהו גילוי האות י', שהם עשר שירות, שהתשיעית אמרה שלמה המלך, ואת העשירית יאמרה מלך המשיח כמובא במכילתא (בשלח, מס' דשירה א), שהם כנגד האות י' ד'אז ישיר', היינו שישיר לעתיד לבוא, כי תכלית הכל שיבואו ישראל להודות ולשבח לה' ב"ה, שיהיו השפעים בידיהם ללא סוף עד שלא יהיה בידם אלא להלל ולשבח לה' ב"ה.

ולכך בליל פסח אומרים אנו הלל גמור, שמאחר שיצא הפה מהגלות הוא שבח מלא ושלימות הוודיה כעין העתיד לבוא, כי בזה נתגלה טובת אותיות ד'וייצר' שהם יצר הרע ויצר הטוב כאמור, וכענין שנאמר (בראשית א, לא) "וירא אלהים את כל אשר עשה והנה טוב מאוד", ואמרו בבראשית רבה (ז, ט) ש'טוב מאוד' זהו יצר הטוב ו'הנה טוב מאוד' זהו יצר הרע, וכענין שיהיה לעתיד שיברכו על הרעה כשם שמברך על הטובה. כי כל מה שזכו לו ישראל היה מכח הזעקה שבאה מתוך השיעבוד, והיא השמחה שיש במיתוק הדין, וכנגד שבט לוי ומשה רבנו, וכענין הנאמר בעמרם כשהביא למשה (שמות ב, א) "וילך איש מבית לוי וגו'" שהוא שורש החדוה והשמחה שיש במיתוק הדין וגילוי רחמי השי"ת מעומק מחשבתו יתברך שטמן וזרע את הגאולה בראשית הגלות.

וכאשר בא משה רבנו לכדי גילוי בעם ישראל, החלה הדעת לרדת בישראל ולהתפשט בם, והחל הפה של ישראל לפנות לה' ב"ה, וזהו פה - סח, שהחל הפה לקבל חיים ודעת מהראש, ש'סח' גימטריא 'חיים', המרמז לדעת העליון, והחלו ישראל לחיות באמונה מוחשית ב'אלהים חיים' העולה כמנין פה - סח (עה"כ), וזו היתה עיקר היציאה מן הגלות, שיצאו הדעת והתפילה מן הגלות וההסתרה.

וכל זאת נמשך על משה רבנו להיות כצינור ללמד את דרכי התפילה, ובעצם שהותו עם ישראל במצרים נשפע להם שפע של מוחין ודעת של אמונה ודרך של תפילה. כי נולד משה מתפילה והיה חי מתפילה, וכל קיומו היה מכח ניסים ונפלאות שעשה איתו הקב"ה מלידה, ובכל הגלות שהיה בארץ כוש היה דבוק בתפילה, עד שנתגלה לו הקב"ה בסנה לילך ולהוציא את התפילה מן ההסתרה אל הגילוי, עד שיהיו כל ישראל מאמינים ומכירים בכוחם לבוא למדרגת התפילה, באופן שיוכלו כל אחד ואחד מכל מדרגה ליקח את מטה התפילה, ולהכניע לפני השי"ת ולהמשיך לו שפעם עליונים בכל המצטרך לו.

ח

ועיקר תכלית הוצאת מדרגת התפילה מהגלות היא בכדי שיבואו ישראל להר סיני ולקבל את התורה, כי התורה היא כנגד הכתר, והתפילה היא כנגד המלכות, והיו צריכים ישראל לבוא ולהעלות את התפילה והמלכות עד לכתר העליון, הוא כתר תורה. שהרי התורה נשפעת היא מלמעלה, וכל גילוי הצורה הוא ממעלה למטה, אך התפילה היא גילוי ממטה למעלה, וכאשר באו להר סיני, הבינו שבלא התפילה אינם יכולים לזכות לכתר תורה, כי התפילה היא גילוי ההכנעה והשפלות להיות כהר סיני וכעפר, ורק בכך יוכלו לקבל את התורה. ועל כך אמרו ישראל למשה 'רצוננו לראות את מלכנו' כמובא במכילתא (יתרו, מס' דבחדש ב), ונתגלה עליהם הקב"ה בדברות 'אנכי ה' ולא יהיה'. אמנם מאחר שלא

השיגו את התפילה בשלימות במדרגה העתידית, הנה בזה לא יכלו לשמוע את קול ה' ב"ה בלא שפרחה נשמתם כמו שאמר רבי יהושע בן לוי במסכת שבת (בדף פח ע"א), כי התפילה היא הכלי לשמוע את קול ה', ומשה שהיה בעל התפילה היה יכול לשמוע את קולו של השי"ת תדיר.

וביציאת מצרים יצאה התפילה מכך שהיתה אסורה בגלות, וכאשר באנו לקבל את התורה היתה עולה התפילה עד הכתר, ובזה באה מידת המלכות לשלימות היחוד. וכל זה היה מכח מנהיג שלא גילה לישראל אלא תפילה, וכל מקום שהיו ישראל היה משה מפנה אותם אל היראה אל האמונה ואל התפילה, כמו שאמר משה (דברים ד, ז) "כי מי גוי גדול אשר לו אלהים קרובים אליו כה' אלהינו בכל קראנו אליו".

ט

והפרש בין קודם היציאה ממצרים לאחר גאולת מצרים הוא בענין זה, שקודם שיצא אדם ממצרים הרי שיש לו בידו עצה מלבד תפילה ופנייה לה' ב"ה, אך אחד שיצא האדם ממצרים אין לו בידו אלא את הפנייה לה' ב"ה ונשיאת עיניו להשי"ת, כי התפילה היא הכלי היחיד והאמיתי שיש ביד האדם להתקרב לכל דבר ישועה וטובה, ומבלי שהיו ישראל יוצאים עם התפילה ממצרים לא היו יכולים לקבל את התורה, ולא את ארץ ישראל שתלוי הכל בתפילה, שהיא החרב של האדם והיא הקשת של האדם לנצח ולכבוש כל אשר צריך לו בחייו.

ואמנם בדרכי התפילה, האדם הוא תחילה כניקוד קמץ, וזהו כנגד שם אהי"ה שמשמעותו 'אנא עתיד לאולדא' כמובא בזוהר אחרי (בדף סה ע"ב), היינו שהוא עתיד להוליד ולהוציא את כל האור הגנוז וקמוץ בו. וזה ששלח הקב"ה ביד משה לאמר לבני ישראל 'אהי"ה שלחני אליכם', שכל מדרגת תפילתכם עתה היא בסוד העיבור, וכשם שמאמינה האשה שפְּעֵצַת ההריון עתידה היא להוליד, כך מדרגת התפילה, שהיא בתחילה בסוד קמץ ושם אהי"ה, שצריך האדם להיות חדור באמונה בכל אבריו שהתפילה היא כעיבור, ועתידה היא להוליד ולהביא לכדי גילוי לכל השפעים והטובות בעולם.

וגאולת מצרים היא בסוד האמונה העליונה כנגד אות ה' ראשונה דשם הוי"ה, אך צריכים היו לגלות גם האמונה התחתונה שהיא כנגד אות ה' אחרונה דשם הוי"ה, ולכן נצטרכו ישראל שוב לברר את האמונה ודעת התפילה בכל המאורעות ולגלות את התפילה למטה מטה בכל מיני קושי ומיצר בחורבן בית ראשון וחורבן בית שני, שכל זה הוא מחמת הריחוק מהתפילה והאמונה התחתונה. אמנם לעתיד לבוא תהיה הגאולה במדרגה גדולה יותר, כי תעלה המלכות והתפילה ביחוד שלם כנגד האמונה העליונה, ותהיה כל גאולתנו ממדרגה זאת, כי יתמתקו כל הדינים בשורשם, ובסוד יצחק אבינו, כמו שכתוב (משלי לא, כה) "ותשחק ליום אחרון".

כי ביום האחרון תתגלה האות י' בשלימותה, שהיא כנגד האות י' ד'יצחק', שקרוי על שם השחוק, ונוסף בו י', שהיא כנגד השירה העשירית שישיר מלך המשיח לעתיד לבוא, ואז תעלה המלכות והתפילה ליחוד עם הכתר והתורה, שכל מה שמצפים הצדיקים לגאולה היא לזה, שיוכלו ויבואו לעסוק בתורה הבאה מלמעלה ולהביאה לכדי תפילה מלמטה, וכל שפע שהוא בבחינת אור ישר כנגד ספר התורה הדומה לאות ו', ישיבוהו לה' ב"ה בסוד אור חוזר בתפילה והודיה, שהיא בסוד הלל גמור, כי תתגלה האות י' דשם אדנ"י העולה (עם ד' אותיותיו) כמנין 'הלל', במדרגה של אמונה עילאה כאמור.

קחו חלק במפעל הקודש

המעונינים להצטרף למערך הרכזים ברחבי הארץ והעולם ולחלק מידי שבוע את גיליונות הקודש באזור המגורים וכן לתגובות הארות והקדשות בעניני העלון ניתן לפנות 076.5995991 או במייל: m.yam.shlomo@gmail.com לקבלת הגיליון במייל ניתן לפנות לכתובת: alonim.yanuka@gmail.com